

практиці студент поступово позбувається страху, скутості, він стає більш упевнений у своїх можливостях, а володіння функціями управління орієнтує майбутнього вчителя музики на позитивний результат організації музично-дозвілєвої діяльності учнівської молоді.

Висновки. Для того щоб формування готовності майбутнього вчителя музики до організації музично-дозвілєвої діяльності учнівської молоді було ефективним, викладач повинен створити такі педагогічні умови, які б спонукали студентів музично-педагогічного факультету до усвідомлення важливості професійної готовності у справі, якою він займається, реалізувати організаційно-творчі потреби та інтереси, до пошуку власного педагогічного стилю керівництва, сприяли впевненості у власних силах, виникненню потреб до творчої самореалізації не тільки як музиканта виконавця, але і як організатора музичної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

- Короткий тлумачний 2004*, Короткий тлумачний словник української мови. – К.: Вид.центр «Просвіта» 2004. – 605 с.
- Кравченко, 2013* - Кравченко А.І., Кравченко К.А. Основи менеджменту: управління людьми. Навчальний посібник для студентів вузів. –М.: академічний проєкт, 2003 р.
- Никифорова, 2013* – В.Никифорова //Навчальний посібник Управління персоналом 2- ге видання, виправлене та доповнене. - Одеса : Атлант, 2013 – 275 с.
- Подольак, 2006* – Подольак Л.Г., Юрченко В.І.Психологія вищої школи: Навчальний посібник для аспірантів і магістрів.- К.: ТОВ «Філ – студія», 2006. – С. 320 с.
- Чмут, 2003* – Чмут Т.К. Етика ділового спілкування: навч. посіб./Т.К.Чмут, Г.Л.Чайка.-3-те вид.стер.-К: Вікар,2003.- 233 с.10.

REFERENCES

- Korotkyi tumachnyi, 2004* – Korotkyi tumachnyi slovnyk ukrainsoi movy. – K.: Vyd.tsentr «Prosvita» 2004. – s.605.
- Kravchenko,2003* –.Kravchenko A. I., Kravchenko K. A. Osnovy menedzhmentu: upravlinnia liudmy. Navchalnyi posibnyk dlia studentiv vuziv. – M.: akademichniy proekt, 2003 r.
- Nykyforenko, 2013* – //Navchalnyi posibnyk Upravlinnia personalom 2- he vydannia, vypravlene ta dopovnene. – Odesa : Atlant, 2013 – 275s.
- Podoliak, 2006* – Podoliak L. H., Yurchenko V.I.Psykholohiia vyshchoi shkoly: Navchalnyi posibnyk dlia aspirantiv i mahistriv.- K.: TOV «Fil – studiia», 2006.- C. 320s.
- Chmut, 2003* – Chmut T. K. Etyka dilovoho spilkuvannia: navch. posib./T. K. Chmut, H. L. Chaika.-3- tie vyd.ster. – K:Vikar, 2003.- 233 s.10.

Надійшла до друку 31.07.2014.

УДК 374:316.3

Лілія Яременко

ОСНОВНІ ДЕТЕРМІНАНТИ РОЗВИТКУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Аналізуються природа та напрями розвитку позашкільної освіти в системі трансформаційного суспільства; сучасна позашкільна освіта розглядається, як незалежний і самоцінний різновид якісного навчання й виховання особистості, покликаний забезпечити реалізацію широкого спектру освітніх інтересів, уподобань та запитів, як обов'язкова ланка освіти загалом. З огляду на це розробка державної стратегії розвитку позашкільної освіти як повноправного інституту в системі безперервної освіти має особливе значення. Така стратегія

повинна враховувати, насамперед, особливості суспільного розвитку держави, зміни, що відбуваються в освіті як такій, можливість і завдання досягнення варіативності форм і змісту позашикільної освіти та її розгортання на демократичних засадах. Звертається увага на сучасну освіту і виховання дітей та учнівської молоді в позашикільних навчальних закладах як самостійний і самоцінний вид навчання і виховання особистості. Розглядаються відмінності між позашикільною і шкільною освітою. Акцентується увага на основних ознаках позашикільної освіти України, а саме: підсистема системи освіти України як цілеспрямований процес виховання, навчання та розвитку особистості із розширеним світоглядом і більшим обсягом інформації, у зв'язку із чим отримується певний результат у вигляді певних додаткових знань, умінь і навичок, а також соціалізація особистості. Розглядається ряд актуальних проблем, таких як: невідповідне фінансування позашикільної освіти, методологічного забезпечення та незгодженого керівництва цією системою, недосконалість нормативно-правової бази, відсутність державного регулювання системою підготовки та перепідготовки кваліфікованих педагогічних кадрів позашикільних навчальних закладів, дефіцит кваліфікованих педагогічних кадрів. Оскільки в період зміни ціннісних пріоритетів істотно зростає соціальна значущість позашикільних навчальних закладів, їх робота має будуватися насамперед з урахуванням можливості індивідуалізації та диференціації навчання і виховання особистості.

Ключові поняття: людина, освіта, творчість, свобода, позашикільна освіта, безперервна освіта, навчання, виховання.

Аналізуються природа і напрямлення розвитку внешкольного образования в системі трансформаційного общества; современная внешкольное образование рассматривается как независимый и самоценный разновидность качественного обучения и воспитания личности, призван обеспечить реализацию широкого спектра образовательных интересов, предпочтений и запросов, как обязательное звено образования в целом. Учитывая это разработка государственной стратегии развития внешкольного образования как полноправного института в системе непрерывного образования имеет особое значение. Такая стратегия должна учитывать прежде всего особенности общественного развития государства, изменения, происходящие в образовании как таковом, возможность и задача достижения вариативности форм и содержания внешкольного образования и его развертывания на демократических началах. Обращается внимание на современное образование и воспитание детей и учащейся молодежи в внешкольных учебных заведениях как самостоятельный и самоценный вид обучения и воспитания личности. Рассматриваются различия между внешкольной и школьным образованием. Акцентируется внимание на основных признаках внешкольного образования Украины, а именно из: подсистема системы образования Украины как целенаправленный процесс воспитания, обучения и развития личности с расширенным кругозором и большим объемом информации, в связи с чем получается определенный результат в виде определенных дополнительных знаний, умений и навыков, а также социализация личности. Рассматривается ряд актуальных проблем, таких как: несоответствующее финансирование внешкольного образования, методологического обеспечения и несогласованного руководства этой системой, несовершенство нормативно-правовой базы, отсутствие государственного регулирования системой подготовки и переподготовки квалифицированных педагогических кадров внешкольных учебных заведений, дефицит квалифицированных педагогических кадров. Поскольку в период смены ценностных приоритетов существенно возрастает социальная значимость внешкольных учебных заведений, их работа должна строиться прежде всего с учетом возможности индивидуализации и дифференциации обучения и воспитания личности.

Ключевые понятия: человек, образование, творчество, свобода, внешкольное образование, непрерывное образование, обучение, воспитание.

Analyzes the nature and direction of adult education in the system of the transformation of society; modern school education is seen as an independent and self-sufficient kind of quality training and education of the individual, to ensure the implementation of a wide range of educational interests, preferences and requests as mandatory levels of education in general. In view of this development strategy of public school education institution as a full system of continuous education has a particular importance. Such strategy should consider, first of all, features of social development, the changes taking place in education such as, the ability to achieve the objectives and variability of form and content of school education and deployment on democratic principles. Attention is drawn to modern education and upbringing of children and youth in after-school educational institutions as independent

and self-sufficient type of training and education of the individual. We consider the differences between after-school and school education. Attention is focused on the main features adult education Ukraine such as : Ukraine subsystem of the education system as a purposeful process of education, training and personal development of expanded world view and more information in connection with what is obtained as a result of some additional knowledge and skills, and socialization. We consider a number of pressing problems, such as inadequate funding for adult education, guidance and inconsistent management of this system, inadequate legal framework, the absence of state regulation of training and re-training of qualified teaching staff school educational institutions, lack of qualified teachers. Since during the change of value priorities significantly increases the social significance of school educational institutions, their work should be based primarily on the possibility of individualization and differentiation of instruction and education of the individual.

Keywords: human, education, creativity, freedom, non-school education, continuing education, education, upbringing.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку позашкільної освіти в умовах суспільних трансформації обрана тема є актуальним аспектом в сучасній освіті, проблемою, що пов'язана із забезпеченням якісною освітою школярів та студентів, якої не можна досягти без усебічного розвитку позашкільної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування розвитку позашкільної освіти в умовах суспільних трансформацій досліджували такі автори, як: О. Биковська, І. Дяков, М. Петрушенко, Є. Красняков, О. Литовченко, Р. Науменко, Г. Пустовіт, С. Русова, Т. Фурсенко, В. Чорна. Кожен із них приділив велику увагу для розгляду проблем позашкільної освіти в сучасних умовах.

У статті розглядаються поняття, пов'язані з розкриттям даного питання

Мета написання статті є виявлення особливостей детермінування розвитку позашкільної освіти в умовах суспільних трансформації.

Виклад основного матеріалу. Істотні соціальні, економічні, політичні зміни, що відбулися в Україні, інтеграція до європейського і світового освітнього простору зумовили трансформацію позашкільної роботи в позашкільну освіту та правове закріплення її нового статусу як складової системи освіти [Биковська, 2006: с. 3]. Увага до позашкільної освіти обумовлена об'єктивними чинниками розвитку суспільства, оскільки, як зазначав В. Сухомлинський, «позашкільна робота є не лише важливою ланкою педагогічних зусиль для здійснення додаткової освіти та виховання, організації активного дозвілля, трудової підготовки учнів та юнацтва, а й системою пошуку, розвитку, підтримки юних талантів та обдарувань, формування у такий спосіб творчої еліти в галузі природознавства, техніки, мистецтва, ремесел, суспільної та підприємницької діяльності. Саме тому нова система національної освіти в Україні має забезпечити спроможність підростаючого покоління вийти із стану кризи, подолавши споживацьке ставлення до життя» [Балахтар, 2011: с. 81]. Актуальним для дослідження зазначеної проблеми є визначення основних детермінант розвитку позашкільної освіти та їх трансформації під тиском зовнішніх і внутрішніх чинників.

Необхідно зазначити, що державну політику в галузі освіти України визначає Верховна Рада України, а реалізують її органи виконавчої влади та місцевого самоврядування. Відповідним законодавством передбачено дотримання таких принципів, як єдність, наступність, безперервність і різноманітність вітчизняної освіти. Тобто якихось особливих умов чи «привілеїв» для тієї чи іншої ланки (підсистеми) освіти не повинно бути – усі вони рівні, і всім держава має приділяти увагу [Красняков, 2012: с. 14]. Тому позашкільна освіта не повинна розглядатися, як щось необов'язкове, додаткове, а навпаки, увага, яку приділяють сучасні вчені та педагоги практики розвитку цієї ланки освіти, є цілком виправданою.

У сучасних умовах визначальний вектор реформування позашкільної освіти України, розвитку її мережі лежить у площині вдосконалення державного регулювання. Сьогодні першочергового значення набуває розробка державної стратегії розвитку позашкільної освіти як повноправного інституту в системі безперервної освіти. Вибір виду стратегії розвитку визначається багатьма чинниками: державними і соціальними запитами, інтересами суспільства, його груп і окремих представників, а також внутрішніми можливостями закладу. Прийняття законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту» та «Про позашкільну освіту» суттєво змінило місце і роль позашкільної освіти в структурі загальної освіти України, зумовило позитивні зміни в системі позашкільного навчання і виховання, трансформувало їх у нову якість – позашкільну освіту. Відповідно до прийнятих нормативно-правових документів основними завданнями реформування позашкільної освіти стало створення педагогічних умов для набуття дітьми додаткових знань, умінь і навичок за інтересами; інтелектуальний і духовний розвиток, підготовка підростаючого покоління до активної професійної та суспільної діяльності [Науменко, 2009: с. 246].

Треба зазначити, що питаннями позашкільної освіти переймалися видатні українські педагоги ще на початку ХХ століття. Розмірковуючи над проблемами позашкільної освіти, С. Русова наголошувала на її великих можливостях у вихованні дітей. Щодо цього вона зауважувала: «Якщо додати до цього наукового змісту позашкільної освіти ще розвиток мистецьких змагань – співи, театр, малювання, шкільні свята, то і побачимо, що вона справді виховує гармонійно розвинутих і серцем, і розумом людей, дає змогу розвинути усі свої духовні творчі сили» [Дяков, 2010: с. 70].

Поширення позашкільної освіти, на думку С. Русової, мусить вестися планомірно, і найкращий план діяльності – районна організація. Таким чином, доступність позашкільної освіти забезпечується тим, що місто ділиться на райони, а в кожному районі стоїть «Народний Дім, з районною бібліотекою, з лекціями, курсами, музеями і організованим театром та хором, а також вечірні школи з викладачами. Вони містяться в помешканні «Просвіти» і організовуються самими просвітянами з допомогою або земства, або уряду, або кооперативу під наглядом земського інструктора

позашкільної освіти, подаючи щороку справоздання тим організаціям, які субсидують «Просвіту» коштами. Вся ця сітка дрібних позашкільних закладів мусить бути безкоштовна в усіх своїх закладах, бо вони ж організовані на народні кошти. Щодо персоналу, то він теж вимагає від нас не меншої уваги. До останнього часу позашкільна освіта скрізь проводилася ідейними особами, які віддавали їй свої сили даремно, не приймаючи за свою роботу ніякої платні, ніякої нагороди. Тепер, коли позашкільна освіта не може стояти на ґрунті випадкової приватної благодійності, робота коло неї мусить бути платна. Щомісяця районні інструктори з'їжджаються, щоб поділитися різними думками і намірами» [Русова, 2008: с. 226]. Ці думки є доволі сучасними, оскільки система позашкільної освіти сьогодні повинна будуватися саме на принципах, зазначених вище.

У сучасній науковій думці, узагальнюючи підходи міжгалузевої інтеграції наукових знань, на основі системного аналізу теоретичних засад і практичної реалізації позашкільної освіти науковцями визначено, що позашкільна освіта – це складова системи безперервної освіти, цілеспрямований процес і результат навчання, виховання, розвитку і соціалізації особистості у вільний час у позашкільних навчальних закладах та інших соціальних інституціях. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти розглядаються, як головні положення про позашкільну освіту, що забезпечують розробку її мети, завдань, змісту, форм і методів [Биковська, 2011: с. 24].

За сучасних умов поліваріантність форм й змісту позашкільної освіти, здійснення її на основі добровільності створює можливості для індивідуалізації й диференціації навчання й виховання: учню надається право обрати той зміст, форму навчання, які відповідають його індивідуальним інтересам, здібностям, очікуванням щодо власного розвитку тощо. Особливості змісту навчально-виховного процесу в позашкільних навчальних закладах, а саме: наявність різноманітних (у т. ч. індивідуальних) типових, авторських, комплексних та інших програм, прогнозованим результатом реалізації яких є не лише поглиблені знання, уміння, спеціальні навички учнів, але й розвиток особистості вихованця, становлення його індивідуальності, формування системи цінностей. Індивідуальний підхід у сполученні з соціальною спрямованістю діяльності створює можливості дитині знайти своє місце в житті, самореалізуватися в певній діяльності, сприяє формуванню потреби в турботі про інших людей, активній участі у житті суспільства [Литовченко, 2010: с. 224].

Позашкільна освіта за своїм характером є складною системою, що належить до систем соціального типу, еволюція і спрямованість якої визначається соціально-економічними чинниками, ієрархією ціннісних орієнтацій особистості, життя суспільства. При цьому взаємозв'язок системи позашкільної освіти із соціальним середовищем має відкритий характер і проявляється у змінах як середовища, так і системи загалом [Биковська, 2006: с. 3].

Крім того, позашкільна освіта за змістом і спрямованістю стала однією з важливих ланок модернізації всього освітнього простору України і є сьогодні потужним чинником мотиваційного розвитку, самореалізації, професійного самовизначення та формування життєвої компетентності особистості. Тому сьогодні освіту і виховання дітей та учнівської молоді у позашкільних навчальних закладах розглядають не як додаток до навчально-виховної діяльності загальноосвітньої школи, а як самостійний, і головне, самоцінний вид якісного навчання і виховання особистості, який ніколи ніякою школою замінений не буде, оскільки чим вище буде зростати рівень шкільної освіти, тим буде ширший спектр освітніх інтересів, уподобань і запитів особистості, які загальноосвітня школа задовольнити не в змозі [Пустовіт, 2003: с. 14].

Загальними особливостями позашкільної освіти за умов трансформації суспільства та зміни освітнього середовища є те, що вона орієнтована на запити сімей, дітей і молоді, соціуму, суспільства в цілому; має різноманітні та варіативні навчальні програми; передбачає навчально-виховний процес, орієнтований на бажання дитини; ураховує її можливості, інтереси, нахили, психофізичні особливості, стан здоров'я. Відсутність примусу, свобода вибору заняття робить позашкільний заклад привабливим для дітей різного віку; сприяє формуванню творчих здібностей особистості в процесі її навчально-творчої діяльності; розширює можливості самореалізації для обдарованих дітей, сприяє підвищенню пізнавальної активності та розвиває інтелект, уяву, творчість, винахідливість, емоційну безпосередність, високий енергетичний рівень, чітку моторну координацію, фізичну стабільність [Чорна, 2010а: с. 94].

На жаль, сьогодні між реально існуючими соціокультурними умовами і тими ціннісними орієнтаціями, що формувалися в нашому суспільстві, виникла глибока суперечність, яка негативно впливає на ставлення сучасних школярів до культури і моралі, мистецтва і життя, музики і творчості. У період зміни ціннісних пріоритетів істотно зростає соціальна значущість позашкільних навчальних закладів, робота яких має будуватися насамперед з урахуванням інтересів, потреб і ціннісних орієнтацій дітей та молоді. Крім того, треба змінити погляд суспільства на позашкільну освіту, як підкреслює академік Іван Бех. Вона має стати центром, який інтегрує всю діяльність дитини, щоб підготувати дитину до практичної діяльності, слід поєднати і позашкільну освіту [Запишіть мене в гурток..., 2011: с. 10].

На практиці позашкільна освіта в Україні забезпечується закладами освіти, культури, мистецтва, фізкультури і спорту тощо. Особливе місце серед них належить позашкільним навчальним закладам, які можуть швидко, мобільно реагувати на зміни, надавати дітям широкі та нетрадиційні можливості для покращення якості їх життя та інтенсивного формування позитивного ставлення до нього і передбачають активну взаємодію та співпрацю дорослих і дітей. У позашкільних навчальних закладах залучення учнів в освітню діяльність відбувається в

невимушеному навчально-виховному процесі за вільного вибору особистістю не лише закладу, а й педагогів, відповідно до своїх уподобань, нахилів та інтересів [Биковська, 2006: с. 3]. Цей пункт якісно відрізняє позашкільну освіту від шкільної, яка, попри всі наукові дослідження та суспільні заклики, залишається закритою системою з домінуванням особи вчителя над дитиною та відсутності в дитини будь яких можливостей обирати освітній шлях.

Однак у позашкільній освіті простежується невідповідність умов забезпечення змістовних форм і методичної організації позашкільного середовища рівню сформованості ціннісних орієнтацій учнів, що посилюється протиріччями між сучасним станом сформованості ціннісних орієнтацій підлітків та вимогами до організації позашкільної роботи і тими видами соціокультурної активності, які стихійно склалися в молодіжному середовищі, а також стереотипами виховання підлітків у позашкільних навчальних закладах і недостатньою підготовкою сучасного керівника-вихователя [Фурсенко, 2005: с. 2]. Ці проблеми підлягають негайному вирішенню для підвищення ефективності роботи системи, особливо зважаючи на те що в позашкільній освіті є могутня перевага, яка визначається тим, що, будучи складовою системи безперервної освіти, вона може здобуватися громадянами різних вікових категорій і характеризується добровільною участю у навчально-виховному процесі; відсутністю регламентуючих настанов; вільним вибором занять; диференціацією за інтересами до конкретної галузі науки, культури, техніки та технологій; постановкою перед кожним реально досяжних завдань; різноманітністю видів діяльності та сфер спілкування, що сприяє набуттю досвіду соціальних відносин [Биковська, 2011: с. 25].

Таким чином, треба визначити, що позашкільна освіта України наділена певними ознаками. Вона, по-перше, є підсистемою системи освіти України; по-друге, розглядається як цілеспрямований процес навчання, виховання і розвитку особистості, що відбувається у час, вільний від навчання; по-третє, здійснюється лише в позашкільних навчальних закладах (наприклад, у гуртках, секціях, клубних, культурно-освітніх, спортивно-оздоровчих установах, науково-пошукових об'єднаннях на базі загальноосвітніх навчальних закладів); по-четверте, проводиться за особистим бажанням суб'єкта; по-п'яте, задовольняє потреби осіб, які прагнуть розширити свій світогляд більшим обсягом інформації, яку не можуть отримати в навчальній установі; по-шосте, допомагає отримати певний результат у вигляді додаткових (нових) знань, умінь чи навичок; по-сьоме, сприяє соціалізації особистості [Чорна, 2010b: с. 241].

Комплексне та системне вивчення сучасного стану розвитку системи позашкільної освіти дозволило науковцям також виявити ряд актуальних проблем, які, на думку фахівців, перш за все обумовлені:

– непослідовністю дій центральних, регіональних та місцевих органів виконавчої влади у реалізації вимог державної політики щодо збереження

мережі ПНЗ державної і комунальної форм власності та створення умов для творчого, інтелектуального і духовного розвитку особистості;

–неузгодженістю законодавчої та нормативно-правової бази щодо бюджетного фінансування ПНЗ та оплати праці в них педагогів, наукових кадрів, спеціалістів інших кваліфікацій [Науменко, 2010].

Висновки. Ці проблеми породжують протиріччя позашкільної освіти, які стосуються невідповідного фінансування, методологічного забезпечення та узгодженого керівництва системою, а також недоліків у підготовці кадрів для позашкільної освіти. Негативні явища, спричинені недосконалістю нормативно-правової бази, яка не дає можливості підняти статус керівників гуртків, секцій, творчих об'єднань до статусу педагога загальноосвітніх навчальних закладів, що зумовлює низький рівень заробітної плати працівників позашкільних навчальних закладів. До цього додається відсутність державного регулювання системою підготовки та перепідготовки кваліфікованих педагогічних кадрів позашкільних навчальних закладів, яка сьогодні здійснюється на недостатньому методичному рівні й за повної відсутності годин на педагогічну практику студентів на базі позашкільних навчальних закладів різного профілю, що призводить до значного дефіциту кваліфікованих педагогічних кадрів. Вирішення зазначених суперечностей знаходиться в площині суттєвого вдосконалення освітньої політики, яка має оперативно відреагувати на зміну контурів життя, завдань та параметрів підготовки до нього особистості, що навчається.

ЛІТЕРАТУРА

- Балахтар, 2011* – Балахтар В. В. Роль педагогічно організованого дозвілля дітей та підлітків у формуванні розвитку особистості / В. В. Балахтар // Наукова скарбниця освіти Донеччини. – 2011. – № 1 (8). – С.78-82.
- Биковська, 2006* – Биковська О. В. Теоретико-методичні основи позашкільної освіти в Україні : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня док. пед. наук. : 13.00.01 / Биковська Олена Володимирівна; Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К., 2006. - 44 с.
- Биковська, 2011* - Биковська О. В. Основні засади теорії і методики позашкільної освіти на основі компетентнісного підходу / О. В. Биковська // Соціальна робота та управління : соціологія, психологія, педагогіка, соціальна робота : зб. наук. праць. – 2011. – № 1. – С. 22-33.
- Дяков, 2010* – Дяков І. В. Погляди С. Ф. Русової на окремі проблеми розвитку позашкільної освіти / І. В. Дяков // Педагогічний дискурс. – 2010. – Вип. 8. – С. 69-73.
- Запишіть мене в гурток..., 2011* – Запишіть мене в гурток : педагогічний університет ім. М. Драгоманова пропонує по-новому готувати кадри для позашкільної роботи / М. Петрушенко // Урядовий кур'єр. – 2011. – 1 грудня. – С. 10.
- Красняков, 2012* – Красняков Є. Перспективи розвитку позашкільної освіти в контексті вдосконалення механізму її фінансування / Є. Красняков // Віче. – 2012. – № 4 (313). – С. 14-16.
- Литовченко, 2010* – Литовченко О. В. Виховний потенціал позашкільних навчальних закладів : рівні реалізації виховних можливостей / О. В. Литовченко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. праць. Ін-т пробл. виховання АПН України. - Кіровоград : ТОВ «Імекс-ЛТД», 2010. – Вип. 14. – Кн. I. – С. 220-229.
- Науменко, 2009* – Науменко Р. А. Державне регулювання розвитком позашкільної освіти в Україні / Р. А. Науменко // Вісн. Національної акад. держ. упр. при Президентіві

- України : наук. журн. / Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. – К. : НАДУ, 2009. – № 4. – С. 246-253.
- Науменко, 2010* – Науменко Р. А. До питання фінансового забезпечення позашкільної освіти в Україні / Р. А. Науменко // [Електронний документ]. – 2010. – № 4. – Режим доступу : www.nbu.gov.ua/portal/.../2010_4/21.pdf
- Пустовіт, 2003* – Пустовіт Г.П. Позашкільна освіта: сутність, мета, перспективи / Г. П. Пустовіт // Рідна школа – 2003. – № 2. – С.14-19.
- Русова, 2008* – Русова С. Ф. Позашкільна освіта та шляхи її проведення / С. Ф. Русова // Вибрані педагогічні твори : у 4 кн. – Кн. 3 / за заг. ред. Є. І. Коваленко. – Чернігів : Деснянська правда, 2008. – С. 144-233.
- Фурсенко, 2005* – Фурсенко Т. Ф. Формування ціннісних орієнтацій підлітків у галузі музичної культури в позашкільних навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : 13.00.07 / Т. Ф. Фурсенко; Ін-т проблем виховання АПН Укр. – К, 2005. – 19 с.
- Чорна, 2010a* – Чорна В. Г. Співвідношення позашкільної освіти та додаткової освіти в Україні / В. Г. Чорна // Наук. вісн. Національної акад. внутрішніх справ. – К., 2010. – № 6 (73). – С. 90-95.
- Чорна, 2010b* – Чорна В. Г. Адміністративно-правове регулювання позашкільної освіти в Україні / В. Г. Чорна // Наук. вісн. Львівського держ. ун-ту внутрішніх справ. – Сер. : Юридичні науки. – 2010. – № 2. – С. 238-242.

REFERENCES

- Balakhtar, 2011* – Balakhtar V. V. Rol pedahohichno orhanizovanoho dozvillia ditei ta pidlitkiv u formuvanni rozvytku osobystosti / V. V. Balakhtar // Naukova skarbnytsia osvity Donechchyny. – 2011. - № 1 (8). – S.78-82.
- Bykovska, 2006* – Bykovska O. V. Teoretyko-metodychni osnovy pozashkilnoi osvity v Ukraini : avtoref. dys. na zdobuttia naukovoho stupenia dok. ped. nauk. : 13.00.01 / Bykovska Olena Volodymyrivna; Natsionalnyi pedahohichniy universytet imeni M. P. Drahomanova. - K., 2006. - 44 s.
- Bykovska, 2011* – Bykovska O. V. Osnovni zasady teorii i metodyky pozashkilnoi osvity na osnovi kompetentnisnogo pidkhodu / O. V. Bykovska // Sotsialna robota ta upravlinnia : sotsiologhiia, psykhologhiia, pedahohika, sotsialna robota : zb. nauk. prats. – 2011. - № 1. – S. 22-33.
- Diakov, 2010* – Diakov I. V. Pohliady S. F. Rusovoi na okremi problemy rozvytku pozashkilnoi osvity / I. V. Diakov // Pedahohichniy dyskurs. – 2010. – Vyp. 8. – S. 69-73.
- Zapyshit mene v hurtok..., 2011* – Zapyshit mene v hurtok : pedahohichniy universytet im. M. Drahomanova proponuie po-novomu hotuvaty kadry dlia pozashkilnoi roboty / M. Petrusenko // Uriadoviy kurier. – 2011. – 1 hrudnia. - S.10.
- Krasniakov, 2012* – Krasniakov Ie. Perspektyvy rozvytku pozashkilnoi osvity v konteksti vdoskonalennia mekhanizmu yii finansuvannia / Ie. Krasniakov // Viche. – 2012. – № 4 (313). – S. 14-16.
- Lytovchenko, 2010* – Lytovchenko O. V. Vykhovnyi potentsial pozashkilnykh navchalnykh zakladiv : rivni realizatsii vykhovnykh mozhlyvostei / O. V. Lytovchenko // Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi : zb. nauk. prats. In-t probl. vykhovannia APN Ukrainy. - Kirovohrad : TOV «Imeks-LTD», 2010. – Vyp. 14. – Kn. I. – S. 220-229.
- Naumenko, 2009* - Naumenko R. A. Derzhavne rehuliuвання rozvytkom pozashkilnoi osvity v Ukraini / R. A. Naumenko // Visn. Natsionalnoi akad. derzh. upr. pry Prezidentovi Ukrainy : nauk. zhurn. / Nats. akad. derzh. upr. pry Prezidentovi Ukrainy. – K. : NADU, 2009.
- Naumenko, 2010* – Naumenko R. A. Do pytannia finansovoho zabezpechennia pozashkilnoi osvity v Ukraini / R. A. Naumenko // [Elektronnyi dokument]. – 2010. – № 4. – Rezhym dostupu : www.nbu.gov.ua/portal/.../2010_4/21.pdf
- Pustovit, 2003* – Pustovit H.P. Pozashkilna osvita: sutnist, meta, perspektyvy / H. P. Pustovit // Ridna shkola – 2003. – № 2. – S.14-19.
- Rusova, 2008* – Rusova S. F. Pozashkilna osvita ta shliakhy yii provedennia / S. F. Rusova // Vybrani pedahohichni tvory : u 4 kn. – Kn. 3 / za zah. red. Ie. I. Kovalenko. – Chernihiv : Desnianska pravda, 2008. – S. 144-233.
- Fursenko, 2005* – Fursenko T. F. Formuvannia tsinnisnykh orientatsii pidlitkiv u haluzi muzychnoi kultury v pozashkilnykh navchalnykh zakladakh : avtoref. dys. na zdobuttia naukovoho stupenia

kand. ped. nauk : 13.00.07 / T. F. Fursenko; In-t problem vykhovannia APN Ukr. – K., 2005. – 19 s.
Chorna, 2010a – Chorna V. H. Spivvidnoshennia pozashkilnoi osvity ta dodatkovoi osvity v Ukraini / V. H. Chorna // Nauk. visn. Natsionalnoi akad. vnutrishnikh sprav. – K., 2010. – № 2. – С. 238-242.

Надійшла до друку 15.07.2014.